

**VISOKA POSLOVNA ŠKOLA
STRUKOVNIH STUDIJA
ČAČAK**

MAGISTARSKI RAD

**Novi EU standardi o javnim nabavkama radova,
roba i usluga i značaj za Srbiju**

Mentor: _____
Profesor: _____

Student: _____
Br.Indeksa: _____

Mesto, mesec, godina

Проф. др Хххх Ххххххх¹

Нови ЕУ стандарди о јавним набавкама радова, роба и услуга и значај за Србију

Резиме

У раду су анализиране кључне одредбе новог Упутства ЕУ у домену јавних набавки које регулише доделу уговора о радовима, робама и услугама, са посебним освртом на значај овог ЕУ Упутства за Србију. У том смислу је посебно сагледан позитиван допринос новог Закона о јавним набавкама Србије, који је ступио на снагу јануара 2009. године. На путу усклађивања националног законодавства са ЕУ стандардима о јавним набавкама, постоји приоритетан интерес Србије за перманентним усаглашавањем са ЕУ принципима са доделу јавних уговора о набавкама роба, услуга и радова. Крајњи циљ није само испуњавање услова у процесу приближавања ЕУ, већ и постизање функционалног националног система јавних набавки, што уједно представља и ефективан начин увођења тржишне конкуренције у овај сектор и механизам обезбеђивања најоптималнијег система јавних расхода у набавкама кроз принцип праве вредности за новац.

Кључне речи: јавне набавке, ЕУ, Србија, Закон Србије, усклађивање

1. Увод

Разлог доношења нових упутстава (2004) Европске уније (ЕУ) у сектору јавних набавки је у томе што су економска достигнућа и уштеде на нивоу ЕУ још увек испод очекиваних. То је условило значајну правну еволуцију кроз усвајање нова два ЕУ Упутства о јавним набавкама у класичним секторима (радови, робе и услуге – „традиционално упутство“), као и у специјалним секторима (области водoprивреде, енергетике, саобраћаја и телекомуникација) из марта 2004. Генерална улога ЕУ упутстава је да хармонизују национална правила земаља чланица о додели јавних уговора у ЕУ (оглашавање, транспарентност, техничке спецификације, критеријуми за селекцију понуђача и доделу уговора). Предвиђени су и поступци жалби. Комисија и Европски суд правде надзиру примену ових упутстава у сарадњи са националним судовима.

Модеран систем јавних набавки подразумева транспарентност поступака, ефикасан систем заштите права понуђача и принцип по коме најбоља понуда побеђује (*«best value for money»*) на конкурс за јавни уговор набавки добара, услуга или радова за потребе владе и других корисника буџетских средстава.

Обим тржишта јавних набавки у ЕУ прелази вредност од 1.5 билиона ЕУР тј. преко 16% од БДП свих држава чланица – што се повећало упоредо са ширењем чланства ЕУ на актуелних 27 чланица, почев од 2007. Данас је више од 30% јавне потрошње у буџетима чланица ЕУ намењено јавним набавкама роба, услуга и јавних радова. То чини значајан потенцијал буџетске штедње, али и обрнуто: потенцијалну опасност буџетског одливања средстава.

ЕУ стандарди у области јавних набавки односе се на тендерске процедуре, које треба да су отворене, равноправне и правичне за све учеснике – то су уједно и основна начела јединственог тржишта ЕУ.

¹ Prof. dr Хххх Ххххххх, Univerzitet Singidunum Beograd, www.singidunum.ac.rs

Онемогућавање корупције и бројних злоупотреба код трошења буџетских средстава су такође модерни циљеви регулативе о јавним набавкама у ЕУ, супротно ранијем начелу “Буу национал” („Купуј домаће“), које се коси са јединственим тржиштем ЕУ. Базни принципи функционисања ЕУ сектора јавних набавки остају непромењени: једнаки третман и недискриминација понуђача, транспарентност поступака доделе јавних уговора, узајамно признавање релевантних докумената и борба против корупције и превара.

ЕУ има за циљ да својим упутствима у области јавних набавки изврши усаглашавање националних прописа држава чланица ЕУ ради обезбеђивања потребне конкуренције код доделе јавних уговора. Ради се о јавним тј. владиним набавкама (централни или локални органи власти) робе, услуга и радова из приватног сектора. Крајњи циљ је ефикасна расподела јавних фондова кроз избор најбоље понуде на тендеру и омогућавање сваком понуђачу из државе чланице ЕУ да учествује на конкурс под једнаким условима.

Циљеви актуелних измена и допуна правних оквира јавних набавки ЕУ су поједностављење прописа, модернизација јавних набавки и флексибилност процедура, уз истовремено спречавање корупције и организованог криминала. Посебан циљ представља јачање транспарентности јавних набавки, које је усмерено на појашњење критеријума доделе јавних уговора и избора понуђача.

Циљ **Упутства бр. 2004/18/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 31. марта 2004. о усаглашавању процедура за доделу јавних уговора о радовима, робама и услугама (2004/18/ЕЗ²)** је да хармонизује национална правила чланица ЕУ о додели уговора захтевајући одговарајуће оглашавање и транспарентност, одређујући редослед првенства између поступака доделе уговора, дефинишући ревидиране минималне цене уговора, заједничка правила о критеријумима доделе и техничким спецификацијама, као и набрајањем који су јавни уговори искључени из примене Упутства. На тај начин је извршено прилагођавање савременим административним потребама и економском окружењу у ЕУ, полазећи од потреба либерализације сектора јавних набавки.

2. ЕУ стандарди у области набавки роба, услуга и радова

Ново консолидовано ЕУ Упутство (бр. 2004/18/ЕЦ) замењује претходна три ЕУ Упутства у домену набавки роба, услуга и радова (Упутство у вези усаглашавања процедура за доделу јавних уговора о набавкама **роба** (93/36/ЕЕЗ), Упутство Савета о усаглашавању поступака доделе јавних уговора о извођењу **радова** (93/37/ЕЕЗ) и Упутство Савета о усаглашавању процедура о додели јавних уговора о **услугама** (92/50/ЕЕЗ, 97/52/ЕЗ), која су консолидована у *ново Упутство 2004/18/ЕЗ* о координацији поступака за доделу јавних уговора о радовима, робама и услугама (тзв. **Традиционално упутство**). На тај начин је извршено поједностављење и модернизација правних оквира јавних набавки у ЕУ, са посебним нагласком на подстицање набавки путем електронских тендера у јавном сектору земаља ЕУ.

Традиционално Упутство припремљено је на основу искустава судске праксе Европског суда правде, посебно у области критеријума за доделу јавних уговора. Упутство такође уводи нови поступак – *конкурентни дијалог*. Посебно се промовише коришћење електронских процедура. Новина је и одобравање примене социјалних и еколошких

² Directive 2004/18/EC of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 on the coordination of procedures for the award of public works contracts, public supply contracts and public service contracts, OJ L 134 of 30.04.2004

критеријума приликом избора понуђача. То значи да је могуће искључити неког понуђача у случају непоштовања еколошких обавеза или социјалних клаузула националних прописа у земљама ЕУ. Овај тренд укључивања социјалних аспеката у процедуре јавних набавки почео је да се развија још крајем 90 – тих, а половином октобра 2001. је Комисија о томе издала Саопштење о могућностима укључивања социјалних консидерација у јавне набавке³

Нова процедура конкурентног дијалога се односи на сложене уговоре када наручилац није у стању да самостално дефинише техничка решења или да одреди правну или финансијску структуру пројекта. Велики инфраструктурни пројекти су посебно прикладни за ову врсту дијалога. Тада наручилац најављује објаву уговора који укључује критеријуме доделе. Рок за пријем понуда износи 37 дана. Затим наручилац позива изабране кандидате (минимално 3) да воде дијалог. Почиње дискусија (може и у фазама) све док се техничка, економска или правна решења не утврде. У конкурентном дијалогу наручилац обезбеђује равноправност понуђача тј. једнак третман и штити поверљивост информација. На крају дијалога, кандидати подnose своје коначне понуде, које могу бити спецификоване, али основне карактеристике уговора се не смеју мењати. Наручилац додељује уговор у складу са утврђеним критеријумима и на основу економски најповољније понуде.

Ново Упутство ЕУ регулише да су традиционална и електронска средства оглашавања једнако важна, те оставља наручиоцима да изаберу која ће средства користити за поступке јавних набавки. Уколико се користе *електронски тендери*, наручилац може да умањи рокове, на следећи начин:

- електронска објава претходног обавештења омогућава да се за седам дана смањи време за пријем понуде у отвореним или рестриктивним поступцима. Исто се односи на пријем захтева за учешће у поступцима са погађањем или у конкурентном дијалогу;
- време предвиђено за отворено и рестриктивно надметање може се смањити за додатних пет дана ако је конкурсна документација доступна на Интернету.

У ЕУ је све више заступљено коришћење електронских тендера и систем јавних набавки постаје све динамичнији, скраћивањем уобичајених рокова у поступцима доделе јавних уговора. Електронска аукција треба да се заснива :

- Или на ценама када се уговор додељује на основу најниже цене,
- Или на ценама и/или вредностима особености понуда, када се уговор додељује економски најповољнијој понуди.

У свакој фази, учесници треба да знају где су ранжирани у односу на остале учеснике, али не смеју знати њихов идентитет. Тиме се постиже већа транспарентност процедура јавних набавки у земљама ЕУ. Стога ново Упутство посебно регулише електронске тендере, што је у складу са модерним трендовима.

У складу са ЕУ приступом, то је посебно дефинисано и у новом Закону о јавним набавкама Србије („Службени Гласник Републике Србије“, 116/2008 од 22.12.2008., ступио

³ INTERPRETATIVE COMMUNICATION OF THE COMMISSION on the Community law applicable to public procurement and the possibilities for integrating social considerations into public procurement, Brussels, 15.10.2001, COM(2001) 566 final

на снагу јануара 2009., одредбе чл. 54.), о подношењу електронске понуде и електронској лицитацији. *Електронска понуда* је понуда или део понуде коју понуђач доставља наручиоцу у електронском облику и као таква мора да буде предвиђена конкурсном документацијом, да испуњава начела електронског пословања према посебним прописима и да са осталим деловима понуде истог понуђача чини недвосмислену целину. *Електронска лицитација* је врста лицитације коју наручилац може да спроведе у поступку јавне набавке једном или више пута у електронском облику. Личитацијом се долази до измена понуда: нова нижа цена или побољшање понуде у оквиру унапред одређених мерила.

Остаје да се и кроз предстојећу примену нових законских прописа у Србији, успостављени систем јавних набавки модернизује у пракси, као и кроз усвајање посебних подзаконских прописа о електронским набавкама у Србији.

У погледу веће транспарентности поступака, нови Закон Србије регулише да набавке велике вредности, више неће морати да буду оглашаване у једним дневним новинама, већ само у Службеном Гласнику, док ће информација отаквој набавци бити постављена и на Портал Управе за јавне набавке. Очекује се даће ово решење допринети смањењу административних трошкова поступака јавних набавки. Велики напредак који доноси нови Закон огледа се у бољој јавности података о поступцима јавних набавки малих вредности. То је такође праћено умањењем трошкова објављивања почетка поступка јавних набавки. Наиме, Закон Србије садржи решење према којем се подаци о малим јавним набавкама објављују на Порталу Управе за јавне набавке.

У погледу вредности *минималних цена јавних набавки*, ново ЕУ Упутство садржи детаљне прописе, који су затим разрађени у пратећим, имплементирајућим прописима Комисије ЕУ:

- Саопштење о вредностима минималних цена на основу упутства о јавним набавкама 2004/18/ЕЗ које се примењују од 1. јануара 2004 (Сл. Лист ЕУ Ц 95 од 20. априла 2004) и

- Саопштење о вредностима минималних цена на основу упутства о јавним набавкама 2004/17/ЕЗ који се примењују почев од 1. јануара 2004. (Сл. Лист ЕУ Ц 51 од 26. фебруара 2004).

Износи минималних вредности јавних уговора се усклађују од стране Комисије у периоду од сваке две године. Крајем 2007. године, Комисија је усвојила нову уредбу у овој области (КОММИССИОН РЕГУЛАТИОН (ЕЗ) Но 1422/2007 оф 4 Децембер 2007 амендинг Директивес 2004/17/ЕЦ анд 2004/18/ЕЦ оф тхе Еуропеан Парлиамент анд оф тхе Цоунсил ин респецт оф тхеир апликацион тхресхолдс фор тхе процедурес фор тхе авард оф цонтрацтс - Техт витх ЕЕА релеванце, ОЈ Л 317 5.12.2007). За државе чланице ЕУ које не користе јединствену валуту евро, Комисија сваке две године објављује у Службеном листу ЕУ минималну вредност јавних уговора изражену у националним валутама тих земаља. Минималне вредности уговора се и за ове земље ревидирају сваке две године, почев од јануара 2004.

У погледу минималне вредности јавних уговора није, међутим, могуће извршити комплетно усклађивање у односу на националне прописе у Србији, имајући у виду разлике у економском развоју према просеку привредног раста и просеку националног дохотка *пер capita* у ЕУ.

Ново Упутство ЕУ такође садржи мере које имају за циљ да обезбеде јасне критеријуме за доделу уговора и селекцију понуђача у поступцима јавних набавки роба, услуга и радова. Сходно томе, *критеријуми доделе уговора* су:

- или само најнижа цена;

- или, где се уговор додељује економски најповољнијој понуди, различити критеријуми везани за предмет уговора у питању, као што су: квалитет, цена, техничке особине, естетске и функционалне карактеристике, карактеристике везане за животну средину, текући трошкови, исплативост, техничка подршка и послепродајни сервис, датум испоруке, и датум завршетка.

При томе, наручиоци треба да прецизирају релативну тежину сваког од критеријума при додели јавних уговора на основу економски најповољније понуде.

ЕУ стандарди намећу строге *услове учешћа у јавним набавкама*. Циљ ових услова је да провере да ли економски субјекти који се пријављују на тендерима одговарају на основу критеријума који се тичу њихових економских и финансијских капацитета, и њиховог стручног и професионалног знања и способности.

Формулисање услова за учешће на јавним тендерима у ЕУ усмерено је ка успешној борби са митом и корупцијом, искључујући из уговора о јавним набавкама све економске субјекте који су осуђивани или били део криминалних организација или учествовали у корупцији, подмићивању или прању новца. Наручилац у земљама ЕУ може тражити било какав докуменат од понуђача који потврђује његово професионално понашање или економско стање. Да би добио ову информацију, може се обратити релевантним државним органима или органима друге државе чланице. Било који економски субјект може да буде искључен из учешћа у јавном уговору када је: банкротирао, ступа у ликвидацију, има обустављене пословне активности или су послови додељени суду; када је осуђиван за кривично дело које се тиче његовог професионалног понашања; окривљен је за озбиљне пропусте у професионалном владању или није плаћао социјалне доприносе и порезе.

Проистиче да је *спречавање мита и корупције* посебно регулисано новим Упутством.

Ново Упутство ЕУ не дозвољава учешће у јавним набавкама економским субјектима који су у стечају или су банкротирали. Према Упутству ЕУ такође, субјекти који су осуђивани за кривично дело у вези професионалног понашања или су окривљени за озбиљне пропусте у професионалном владању (нпр. лажно представљање) и који нису плаћали социјалне доприносе и порезе – могу бити искључени из учешћа у јавном уговору.

Искључени уговори из примене упутстава ЕУ (одбрана и набавке мале вредности) подлежу општим прописима о јединственом тржишту ЕУ. Уговори који не потпадају под ново Упутство о традиционалним јавним набавкама роба, услуга и радова су:

- уговори у домену „специјалних секторских“ упутстава и уговори у области коришћења јавних телекомуникација;
- уговори тајне природе или такви који задиру у виталне интересе држава чланица ЕУ (област одбране и заштите националне безбедности);
- уговори закључени на основу међнародних споразума;
- уговори везани за закуп зграда, ТВ програме, арбитраж, трансфер финансијских инструмената, услуге централне банке, уговори о запошљавању и о научно-техничком истраживању које не финансира влада у целини;
- уговори додељени на основу специјалних права.

Коначно, у завршним одредбама Упутства предвиђено је установљаване независног тела за имплементацију његових одредаба од стране држава чланица. Установљена је обавеза земаља чланица ЕУ да до 31. октобра сваке године достављају Комисији *статистички извештај* са подацима о додељеним јавним уговорима о набавци роба, услуга и радова. Овај извештај треба да садржи број и вредност додељених јавних уговора,

као и назнаке из које земље потичу изабрани понуђачи и каква је врста јавне набавке у питању. Комисији ЕУ у раду помаже Саветодавни комитет за јавне уговоре.

3. Примена Упутства у земљама чланицама ЕУ

Извештај Комисије о функционисању тржишта јавних набавки у ЕУ (из марта 2004) указује да је примена упутстава ЕУ на националном нивоу у чланицама ЕУ за задњих десет година, довела до јачања транспарентности и конкуренције у овом сектору. Резултат су значајне уштеде на нивоу јавне потрошње (пад цена роба и услуга за преко 30%). Сходно томе, у ЕУ се очекује даље смањење административних трошкова јавних набавки захваљујући благовременој примени новог Упутства у чланицама ЕУ и поједностављивању поступака јавних набавки.

Рок за примену Упутства је био до краја јануара 2006. у чланицама ЕУ. Упутства ЕУ су по својој правној природи, обавезујућа у погледу резултата и циља који треба постићи, док је државама чланицама препуштен избор метода и форме усаглашавања националног законодавства са одредбама Упутстава. После истека рока за примену, упутства стичу непосредну примену и директно дејство у земљама ЕУ.

По истеку рока за имплементацију нових упутстава ЕУ (у фебруару 06. године) само је мали број чланица ЕУ формално отпочео са применом Упутства.

У погледу примене новог Упутства, три су групе чланица ЕУ:

1. првих осам земаља чланица ЕУ (заједно са четири “нове” чланице: Мађарска, Литванија, Малта и Словачка) су примениле у датом року оба нова упутства из 2004.;
2. друга група земаља где касни примена, али је Упутство почело да се примењује током 2006. године и
3. трећа група чланица ЕУ где је одложена примена за 2007. годину.

Узроци кашњења примене су најчешће у постизању гласачке већине у парламентима о националним владиним уредбама и потреба дужег временског прилагођавања националних система јавних набавки у земљама ЕУ. Упркос кашњењу имплементације, нова упутства су по истеку рока директно применљива (пред националним судовима земаља чланица ЕУ) у складу са генералним принципом непосредне примене права ЕУ.

О значају благовременог отпочињања процеса припреме за примену новог Упутства говори и чињеница да су Бугарска и Румунија припремиле правно усклађивање са новим упутствима ЕУ уочи званичног учлањења у ЕУ. Поред тога, нова регулатива ЕУ је предмет инспирације у релевантним реформама Србије, Турске, Хрватске, Македоније, као и осталих земаља Западног Балкана.

4. Уместо закључка - Значај ЕУ стандарда у домену јавних набавки и нови Закон Србије

У литератури се најчешће наводи да су влада или други државни органи традиционално велики купци, али се занемарује чињеница да они такође могу бити, а посебно у новије време, и велики продавци⁴. Стога јавне набавке заузимају значајно место у националним

⁴ Дабих Љ., Ненадић Б., Ђурић В., „Јавне набавке у упоредном законодавству“, Институт за упоредно право, Београд 2007.

законодавствима развијених држава, али и у земљама које су у процесу транзиције и хармонизације прописа са савременим тржишним системима.

Отворен систем јавних набавки, заснован на недискриминацији, један је од основних услова у процесу приближавања Унији свих земаља у транзицији. Усвајање регулативе у области јавних набавки усаглашене са ЕУ *Aquis Communautaire* (Тековине Заједнице) и са осталим међународним стандардима је такође један од ефикасних метода борбе против корупције у националној администрацији.

Земље које теже придруженом статусу или чланству у ЕУ морају да успоставе транспарентне системе јавних набавки базирани на принципима отворене и равноправне конкуренције. Циљ усклађивања са стандардима ЕУ је економски ефикасан систем набавки, као и промоција међународне трговине и привлачење страних инвестиција. То је уједно и ефективан начин увођења тржишне конкуренције у област набавки робе и услуга коју врше органи власти.

Први системски Закон о јавним набавкама Србије донет је 4/07/2002. (на снагу ступио 13. јула 2002). Основни циљ законског регулисања био је целовито регулисање система јавних набавки, као и хармонизација са релевантним прописима у ЕУ. Закон о јавним набавкама у Србији усвојио је паралелна решења из словеначког Закона, а допуњен је и измењен Законом о изменама и допунама из јула 2004. Закон је већ тада у великој мери био усаглашен са европским и међународним начелима у овој области.

Нови Закон о јавним набавкама Србије ступио је на снагу половином јануара 2009. Циљ доношења овог Закона је, поред неопходног побољшања одредби, и потреба да се антикорупцијским органима омогући ефикасан рад у обављању контроле трошења јавних средстава и обезбеђивања финансијске дисциплине државних органа, организација и других правних лица која су у обавези да примењују прописане процедуре.

Посебан допринос новог Закона представља установљивање независног тела за заштиту права понуђача, које има статус правног лица и одговара директно парламенту Србије. Наиме, понуђачу је у свим фазама поступка обезбеђена правна заштита од стране новоустановљене Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки, која је самосталан и независан орган Републике Србије. Председника и чланове Републичке комисије (четири члана и председник) бира Народна скупштина Републике Србије на предлог Владе. Републичка комисија за свој рад одговара Народној скупштини. Понуђач, заштиту права може остварити у првом степену пред наручиоцем јавне набавке, а ако је незадовољан одлуком наручиоца поступак заштите права може наставити пред Републичком комисијом за заштиту права. Захтев за заштиту права понуђач може поднети у свакој фази поступка јавне набавке. Подношење захтева одлаже даље активности наручиоца.

Значај сектора јавних набавки илуструје чињеница да јавне (тј. државне, владине) набавке обухватају велика јавна финансијска средства – око 16% БДП у ЕУ и око 11% у Србији. Модеран и у потпуности оперативан систем јавних набавки омогућава смањење корупције и елиминисање дискриминације, које су скривена препрека трговини. Функционални систем јавних набавки је један од елемената успешности тржишне привреде (уштеда за пореске обвезнике, смањење корупције, недискриминација, отварање нових радних места).

Предуслов ефикасних јавних набавки у Србији је развијена тржишна конкуренција и активно функционисање приватног сектора у давању понуда за јавне уговоре. У циљу доследне примене процедура јавних набавки у Србији, неопходно је ојачати процес изградње надлежних институција тј. Управе за јавне набавке.

Такође је потребно применити свеобухватан процес обуке одговорних службеника о јавним набавкама, усмерен и на регионалне и локалне органе власти, као и на остале кориснике буџетских средстава, ради ефикасне примене поступака доделе јавних уговора.

Позитивна је чињеница да нови Закон Србије прописује обавезу наручилаца да одреде службеника за јавне набавке и предвиђа њихову обавезну обуку (у року од три месеца од дана заснивања радног односа). Ова новина треба да обезбеди отклањање многобројних грешака у поступцима јавних набавки, које доводе до опасних кашњења у вези испуњења предмета јавних, а који немају разлог жељу наручилаца да поступе незаконито, већ су последица њихове недовољне обучености, или одустава особе која би се перманентно старала о питањима јавних набавки. Према одредбама чл. 97. Закона, службеник за јавне набавке је лице стално запослено код наручиоца, које је обучено са обављање послова из области јавних набавки и које је о томе стекло одговарајући сертификат. Сертификат за службенике јавних набавки издаје Управа за јавне набавке, о чему води одговарајући регистар⁵.

Поред тога, нарочито је значајно развити секундарну националну регулативу у области јавних набавки, затим доследно је примењивати и побољшати планирање јавних улагања.

У „Извештају Европске Комисије о напретку Србије у оквиру процеса стабилизације и придруживања“⁶ наводи се да је Србија остварила извесан помак унапред у области транспарентности јавних набавки, али и да је велики јаз између постојећих законских решења и них које би требало увести. Институције јавних набавки, Управа за јавне набавке и Комисија за заштиту права понуђача располажу недовољним материјалним и људским ресурсима и њихова независност у раду још није на задовољавајућем нивоу. ЕУ оцењује да је и функционисање ефикасног недискриминаторског система јавних набавки угрожено непостојањем интерне ревизије, присуством завидног степена корупције и

⁵ „Министар надлежан за послове финансија прописује поступак издавања сертификата из става 2. овог члана и одређује:

- 1) који наручиоци су у обавези да одреде службеника за јавне набавке;
- 2) које послове обавља службеника за јавне набавке;
- 3) јединствени програм обуке службеника за јавне набавке;
- 4) услове које морају да испуњавају предавачи који врше обуку службеника са јавне набавке;
- 5) услове за стицање сертификата са службенике за јавне набавке.

Наручилац, по потреби, може да одреди већи број службеника за јавне набавке.“ (Чл. 97. Закона о јавним набавкама Србије, 2008.)

⁶ Извештај о напретку Републике Србије у 2008. години, Комисија Европских заједница, Брисел, 5. новембар 2008. КОМ (2008), стр. 36, «Србија је начинила извесан напредак у области јавних набавки током 2008. године. Транспарентност јавних набавки је повећана успостављањем веб портала који доноси смањење трошкова, јачање конкуренције и бољу контролу, бољу комуникацију између наручилаца и понуђача, поузданије прикупљање података, подизање видљивости и стварање повољнијег окружења за спровођење јавних набавки. Међутим, раскорак између постојећих законских решења и оних које је потребно увести је веома велики. Институције јавних набавки, Управа за јавне набавке и Комисија за заштиту права, располажу недовољним материјалним и људским ресурсима. Њихова независност у раду није унапређена. Даље активности у правцу тренинга и развоја система јавних набавки су неопходне. Ништа није урађено на развоју и примени „Полазних основа стратегије за развој система јавних набавки у Србији“ која је припремљена 2006. године. Функционисање недискриминаторног и ефикасног система јавних набавки угрожено је непостојањем интерне ревизије, нефункционисањем Врховне ревизорске институције, као и постојањем корупције. Правци активности у предстојећем периоду треба да буду: измене Закона о јавним набавкама, примена стратегије јавних набавки и јачање административних капацитета неопходних за примену Процеса стабилизације и придруживања.»

нефункционисањем Врховне ревизорске институције, која би требало да има „кључну улогу поред независности Управе за јавне набавке и Комисије за заштиту права понуђача“⁷.

Шире гледано, у склопу антикорупцијских мера и транспарентности система јавних набавки, нови Закон Србије предвиђа посебан поступак заштите јавног интереса у процедури заштите права понуђача. Захтев за заштиту права у случају повреде јавног интереса може да поднесе Управа за јавне набавке, јавни правобранилац и државни орган или организација која је овлашћена да врши надзор над пословањем наручиоца (чл. 106. Закона). Тиме се постиже принцип да јавна средства и начела ефикасних и рентабилних јавних набавки буду заштићена, чак и у случајевима када ниједан понуђач не жели да покрене поступак заштите права.

Коначно, постоји неколико одговора на питање о интересу Србије за перманентним усклађивањем комплетног националног законодавства о јавним набавкама са ЕУ *Аццус*:

- 1/ Транспарентан систем јавних набавки један је од услова у процесу приближавања ЕУ,
- 2/ Недискриминација у додели јавних уговора је једна од ефикасних антикорупцијских мера,
- 3/ Функционалан систем јавних набавки је ефективан начин увођења тржишне конкуренције у сектор,
- 4/ То је и механизам обезбеђивања најоптималнијег система јавних расхода у набавкама кроз принцип праве вредности за новац.

Prof. Dr XXXXXX XXXXXX
Professor at the Singidunum University Belgrade

NEW EU STANDARDS ON PUBLIC PROCUREMENT OF WORKS, GOODS AND SERVICES AND THE IMPORTANCE FOR SERBIA

Summary

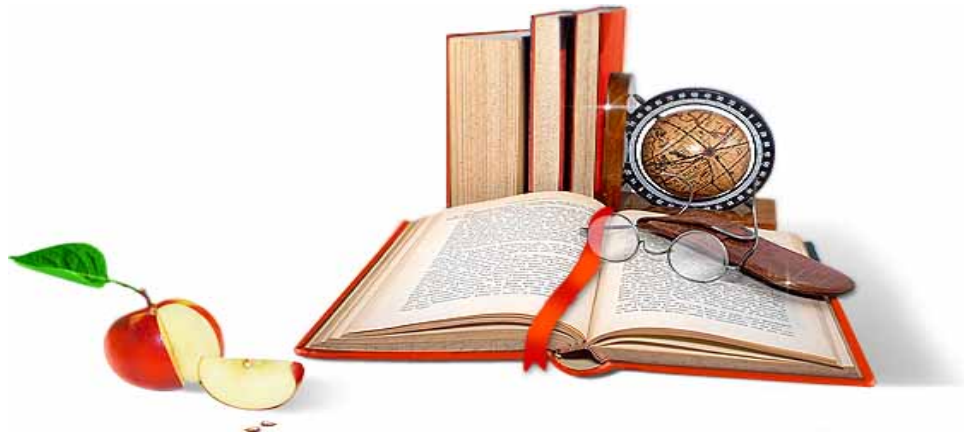
This paper is analyzing the key elements of the new EU Directive on the coordination of procedures for the award of public works contracts, public supply contracts and public service contracts, with the special emphasis on the importance of the EU Directive for Serbia. Within this context, the positive value of the new Law on Public procurement of Serbia, which entered into force in January 2009, has been presented. In the process of the harmonization of national legislation with the EU standards on public procurement, there is the priority interest of Serbia to perform permanent legal coordination with the EU principles for the award of public works contracts, public supply contracts and public service contracts. The ultimate objective is not only to fulfill condition for the EU approaching process, but to achieve national functional public procurement system, which is at the same time the effective way of launching the market competition in this sector and the attainment of the optimal mechanism of public expenditure through the principle of best value for money.

Keywords: *public procurement, EU, Serbia, Law of Serbia, harmonization*

⁷ Рита ван Ријн, шеф Одељења за владавину права и људска права Мисије ОЕБС у Србији и Црној Гори, Извор: дневне новине Блиц, октобар 2008. године

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RAD.

**RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI
MATERIJALI.**

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

WWW.MATURSKI.NET

WWW.SEMINARSKIRAD.INFO

WWW.MATURSKI.ORG

WWW.ESSAYSX.COM

WWW.FACEBOOK.COM/DIPLOMSKIRADOVI

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA MATURSKIRADOVI.NET@GMAIL.COM